

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ieņēmumu no dabas resursu nodokļa samaksas izmantošana pašvaldībās

VARAM Vides aizsardzības departaments

LPS, Pašvaldību sadarbības tīkla «Vides aizsardzība» tikšanās
Ādaži

09.05.2019.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa mērķis

- **veicināt** dabas resursu ekonomiski efektīvu izmantošanu
- **ierobežot** vides piesārņošanu
- **samazināt** vidi piesārņojošas produkcijas ražošanu un realizāciju
- **veicināt** jaunu, vidi saudzējošu tehnoloģiju ieviešanu
- **atbalstīt** tautsaimniecības ilgtspējīgu attīstību
- **finansiāli nodrošināt vides aizsardzības pasākumus**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ieņēmumu no dabas resursu nodokļa
samaksas sadalījums:

➤ **Valsts pamatbudžets**

➤ **Pašvaldību vides aizsardzības
speciālie budžeti**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa likums (29.pants)

➤ Pašvaldība var veidot **pašvaldības vides aizsardzības fondu**, izmantojot vides aizsardzības speciālā budžeta līdzekļus

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa likums (29.pants) (1)

➤ Pašvaldības vides aizsardzības speciālā budžeta līdzekļi un pašvaldības izveidotā vides aizsardzības fonda līdzekļi **izmantojami tikai tādu pasākumu un projektu finansēšanai, kuri saistīti ar vides aizsardzību.**

➤ **Šie līdzekļi nav izmantojami uzturēšanas izdevumu segšanai**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa likums (29.pants) (2)

Pasākumi un projekti, kuri saistīti ar vides aizsardzību, piemēram:

- izglītība un audzināšana vides aizsardzības jomā
- vides monitorings
- bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un aizsardzība
- gaisa aizsardzība un klimata pārmaiņas
- vides un dabas resursu izpēte, novērtēšana, atjaunošana
- ūdeņu aizsardzība
- augšņu un grunts aizsardzība un sanācija
- vides aizsardzības iestāžu un sabiedrisko vides inspektoru veikspējas stiprināšana
- atkritumu apsaimniekošana
- radioaktīvo atkritumu pārvaldība.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Dabas resursu nodokļa likums (29.pants) (3)

Pašvaldība vides aizsardzības speciālā budžeta līdzekļus vai pašvaldības izveidotā vides aizsardzības fonda līdzekļus var izmantot **arī**:

- **kā kompensāciju** atkritumu poligona ietekmes zonā dzīvojošajiem iedzīvotājiem
- **administrēšanas izmaksu segšanai** par Valsts kasē atvērto poligona slēgšanas kontu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības likums (1)

- **vides aizsardzība** — pasākumu kopums vides kvalitātes saglabāšanai un dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšanai
- **ilgtspējīga attīstība** — sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas integrēta un līdzsvarota attīstība, kas apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības un nodrošina vides aizsardzības prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanas iespējas, kā arī nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības likums (2)

➤ **izglītība ilgtspējīgai attīstībai** — izglītība, kura sekmē katra indivīda iespējas apgūt zināšanas, vērtības un prasmes, kas nepieciešamas līdzdalībai lēmumu pieņemšanā par individuālām vai kolektīvām darbībām vietējā un pasaules līmenī, lai uzlabotu dzīves kvalitāti patlaban, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzībām

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības likums (3)

➤ **sanācijas pasākumi** — pasākumi, kas veicami, lai novērstu kaitējumu, atjaunotu vai attīrītu, atveseļotu vai aizstātu dabas resursus, kuriem nodarīts kaitējums, un ar dabas resursiem saistītās funkcijas, kuras pasliktinājušās, arī pasākumi kaitējuma samazināšanai, novēršanai un pagaidu pasākumi, vai līdzvērtīgu alternatīvu nodrošināšana dabas resursiem vai ar šiem resursiem saistītajām funkcijām

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības likums (4)

vides informācija —par:

➤ **vides**, tai skaitā gaisa un atmosfēras, ūdeņu, augsnes, zemes dzīļu, ainavas, dabas, arī mitrāju, piekrastes un jūras teritoriju, bioloģiskās daudzveidības un tās komponentu, arī ģenētiski modificētu organismu, **stāvokli un šo vides sastāvdaļu savstarpējo mijiedarbību**

➤ **vidi ietekmējošiem faktoriem**

➤ **pasākumiem**, arī politikas plānošanas dokumentiem un citiem plāniem, programmām, nolīgumiem vides jomā, normatīvajiem aktiem un darbībām, kuras ietekmē vai var ietekmēt vides sastāvdaļas un vidi ietekmējošos faktoros vai kuru mērķis ir aizsargāt vidi, kā arī par izmaksu un ieguvumu analīzi un citām ekonomiskajām analīzēm un pieņēmumiem, ko izmanto saistībā ar minētajiem pasākumiem un darbībām

➤ cilvēku veselības un drošības stāvokli, dzīves apstākļiem un kultūras objektiem un būvēm tādā mērā, kādā tos ietekmē vai var ietekmēt vides stāvoklis, vidi ietekmējošie faktori vai minētie pasākumi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības likums (5)

➤ **vides izglītība** — izglītība, kuras ietvaros tiek iegūtas zināšanas un izpratne par vidi un vides aizsardzības problēmām, izkoptas vides aizsardzības problēmu risināšanai nepieciešamās prasmes un iemaņas, kā arī attīstīta atbildīga attieksme un motivācija pamatotu lēmumu pieņemšanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības likums (6)

➤ **vides monitorings** — sistemātiski, regulāri un mērķtiecīgi vides stāvokļa, sugu un biotopu, kā arī piesārņojuma emisiju novērojumi, mērījumi un analīze

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības principi (1)

- **princips "piesārņotājs maksā"** — persona sedz izdevumus, kas saistīti ar tās darbības dēļ radīta piesārņojuma novērtēšanu, novēršanu, ierobežošanu un sekas likvidēšanu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības principi (2)

➤ **piesardzības princips** — ir pieļaujams ierobežot vai aizliegt darbību vai pasākumu, kurš var ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, bet kura ietekme nav pietiekami izvērtēta vai zinātniski pierādīta, ja aizliegums ir samērīgs līdzeklis, lai nodrošinātu vides vai cilvēku veselības aizsardzību. Principu neattiecina uz neatliekamiem pasākumiem, ko veic, lai novērstu kaitējuma draudus vai neatgriezenisku kaitējumu

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības principi (3)

➤ **novēršanas princips** — persona, cik iespējams, novērš piesārņojuma un citu videi vai cilvēku veselībai kaitīgu ietekmju rašanos, bet, ja tas nav iespējams, novērš to izplatīšanos un negatīvās sekas

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides aizsardzības principi (4)

➤ **izvērtēšanas princips** — jebkuras tādas darbības vai pasākuma sekas, kas var būtiski ietekmēt vidi vai cilvēku veselību, jāizvērtē pirms attiecīgās darbības vai pasākuma atļaušanas vai uzsākšanas. Darbība vai pasākums, kas var negatīvi ietekmēt vidi vai cilvēku veselību arī tad, ja ievērotas visas vides aizsardzības prasības, ir pieļaujams tikai tad, ja paredzamais pozitīvais rezultāts sabiedrībai kopumā pārsniedz attiecīgās darbības vai pasākuma nodarīto kaitējumu videi un sabiedrībai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

➤ **Latvijas vides aizsardzības fonda administrācija** – no 01.05.2019. pievienota Valsts reģionālās attīstības aģentūrai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas vides aizsardzības fonds (1)

➤ aktivitātē «**Publisko ūdeņu pārvaldība**» **4 apakšaktivitātes:**

- 1) **Ūdensteču un ezeru apsaimniekošanas pasākumu veikšana**, t.sk., ūdeņu krastu attīrīšana un sakopšana, ūdensaugu un / vai niedru pļaušana un biotopu apsaimniekošana, mākslīgo mitrāju veidošana u.c.;
- 2) **Pasākumi jūras piekrastes adaptācijai klimata pārmaiņu ietekmēm**, biotopu apsaimniekošanai, jūras krasta erozijas mazināšanai u.c.;
- 3) **Pasākumi plūdu risku mazināšanai** t.sk., bet ne tikai ūdensaugu un niedru pļaušana, koku sagāzumu un bebru aizsprostu izvākšana);
- 4) **Infrastruktūras izveide/atjaunošana** t.sk., atbilstoši universālā dizaina principiem, esošās infrastruktūras atjaunošana publisko ūdeņu vides pieejamības nodrošināšanai, labiekārtošanai, drošības pasākumu nodrošināšanai un antropogēnās slodzes samazināšanai.

Projekta ietvaros plānotajām aktivitātēm jābūt paredzētām spēkā esošajos plānošanas dokumentos

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pašvaldības LVAF projektu konkursos 2018 – 2019 (1)

100% pašvaldību konkursi (2018 un 2019):

- 1) Publisko ūdeņu apsaimniekošanas plānošanas dokumentu izstrāde
- 2) Publisko ūdeņu apsaimniekošanas praktiskās aktivitātes
- 3) Praktiskās vietējās vides iniciatīvas vides stāvokļa uzlabošanai un vides apdraudējuma riska novēršanai

Konkursi, kuros pašvaldības var būt vieni no iesniedzējiem (tikai 2018):

- 1) Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) dabas aizsardzības plānu ieviešana
- 2) Sugu un biotopu aizsardzības plānu ieviešana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pašvaldības LVAF projektu konkursos 2018 – 2019 (2)

LVAF finansētie projekti ĪADT DA plānu ieviešanā

- Pašvaldību dabas projektiem **nav izteiktu** raksturīgu tendenču
- **Uzturēšana pēc projekta īstenošanas**
- Noteiktā prioritāte DA plānā
- Sadarbība un komunikācija ar Dabas aizsardzības pārvaldi

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Galvenie novērojumi, konstatējumi, secinājumi, ieteikumi (1)

- Pašvaldības **saprot, ko nozīmē «projekts»**
- Pārsvarā visās pašvaldībās ir **kompetenti projektu vadītāji** un tie zina kādi izaicinājumi tos sagaida un kā ar tiem tikt galā
- **Komunikācija nodrošina** 80% iespējamo problēmu neiestāšanos
- Ne vienmēr ir saskatīta **atšķirība starp finansētājiem** (piem. CFLA)
- Īsti **nav tā labākā prakse** vides aizsardzības projektā iekļaut maksimāli daudz attiecīgās pašvaldības «izaicinājumus»
- Ne vienmēr pirms iesniegšanas ir **fiziski apsektas** projektu īstenošanas vietas
- **Ļoti pārdomāt** projekta aktivitāšu īstenošanu trešo personu īpašumos
- **Ļoti pārdomāt** projekta rezultātu likteni (ne tikai fizisko uzturēšanu) pēc noslēguma
- **Ļoti pārdomāt** informatīvās norādes u.c. rīkus, kas nodrošina publicitāti un pieejamību
- Pašvaldības – **vēlams un gaidīts sadarbības partneris** Latvijas vides aizsardzības fondā

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Galvenie novērojumi, konstatējumi, secinājumi, ieteikumi (2)

**Iejas un izpausmes var būt dažādas, bet mēs ļoti novērtētu ja
mūsu projekta rezultāts kļūtu par vietēja mēroga kulta vietu**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Galvenie novērojumi, konstatējumi, secinājumi, ieteikumi (3)

Parādiet situācijas PIRMS / PĒC

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīgas izaugsmes finansēšana (1)

Ar “**ilgtspējīgām finansēm**” parasti apzīmē procesu, kurā, pieņemot lēmumus par ieguldījumiem, tiek ņemti vērā vidiskie un sociālie apsvērumi, tādējādi ilgtermiņā kāpinot ieguldījumus un ilgtspējīgu darbību.

Mērķis:

- **pārorientēt** kapitāla plūsmas uz ilgtspējīgiem ieguldījumiem, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi;
- **pārvaldīt** finanšu riskus, kas izriet no klimata pārmaiņām, resursu noplicināšanas, vides degradācijas un sociālajām problēmām; veicināt pārredzamību un ilgtermiņa skatījumu finanšu un ekonomikas darbībā.

Vidisko un sociālo mērķu iekļaušana finanšu lēmumu pieņemšanā tiek veikta ar mērķi ierobežot vidisko un sociālo risku finansiālo ietekmi.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīgas izaugsmes finansēšana (2)

Ilgspējīgs finansējums: Komisijas rīcības plāns zaļākai un tīrākai ekonomikai

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regulas projekts** par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai

- Paredz **kritērijus, lai noteiktu**, vai saimnieciskā darbība ir ekoloģiski ilgtspējīga, ar mērķi noteikt ieguldījuma ekoloģisko ilgtspēju.
- Regulu piemēros:
 - (a) **pasākumiem**, kuri nosaka jebkādas prasības tirgus dalībniekiem attiecībā uz finanšu produktiem vai uzņēmumu obligācijām, ko tirgo kā ekoloģiski ilgtspējīgas;
 - (b) finanšu tirgus **dalībniekiem**, kas piedāvā finanšu produktus kā ekoloģiski ilgtspējīgus ieguldījumus.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīgas izaugsmes finansēšana (3)

*Kritēriji ekoloģiski ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām:
**Būtisks devums aprites ekonomikai, atkritumu rašanās
novēršanai un pārstrādei***

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

